

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar Čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsah vrst je plačati po Din 2:50 od pete vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Resolucije V. pokrajinske skupščine poverjeništva UJU Ljubljana.

Učiteljsko Poverjeništvo UJU — Ljubljana, zbrano na pokrajinski skupščini v Šoštanju dne 4. in 5. julija 1925 je soglasno sprejelo sledeče sklepe in zahteve, kot rezultat posvetovanj in razprav:

Zakon o osnovnih šolah.

Učiteljsko odobrava predloge in spomenico, ki jo je izdelalo in razposlalo poverjeništvo UJU Ljubljana merodajnim krogom ter poziva glavni odbor UJU v Beogradu, merodajne faktorje in narodne poslance, da upoštevajo te nužno potrebne izpremembe.

Posebno poudarja, da je potreba stati neokrnjeno na stališču osemletne šolske obveznosti, učiteljske stalnosti in ločitve šolske uprave od politične, nadalje, da odklanja sedanja določila o disciplinarnem postopanju in oceni ter čl. 87., toč. 1. in čl. 106., V. odst. po projektu ter zahteva, da se izvede demokratična šolska uprava, pri kateri bo v polni meri sodelovalo tudi učiteljsko na podlagi učiteljskih zbornic, ki naj bi jih predvideval že šolski zakon.

Ker se je razprava o šolskem zakonu zavlekla in pride najbrže šele jeseni pred plenum zakonodajnega odbora, pozivamo vsa okrajna učiteljska društva in posameznike, da do 15. septembra t. l. upošlejo svoje predloge in zahteve v pogledu projekta, ki jih bo poverjeništvo UJU Ljubljana takoj po tem roku na seji širjega sosveta redigiralo in v posebni spomenici naknadno predložilo merodajnim faktorjem.

Učiteljsko poziva tudi vsi šoli naklonjeno javnost in časopisje, da se v večji meri stvarno zana in razpravlja o šolskem zakonu in šolskih vprašanjih sploh ter brani državno šolo in napredne principe v šolstvu v najširjih krogih naroda proti vsem reakcionarnim naklonom.

Šolsko nadzorstvo.

Učiteljsko vztraja pri svojem principu glede šolskega nadzorstva, da bodi poverjeno nadzorstvo osnovnega šolstva le priznanim učiteljem iz vrst osnovnošolskega učiteljskega.

Zato odklanja predpogoj, da smejo biti srezki in oblastni šolski nadzorniki le absolventi višje pedagoške šole in to toliko časa, dokler ne bo omogočeno posejanje in študij na tem zavodu za vse osnovnošolsko učiteljsko.

Višja pedagoška šola.

Po projektu zakona o osnovnih šolah se predvideva za srezke šolske nadzornike kot predpogoj študij na višji pedagoški šoli.

Enako se bodo morali polagati tudi izpiti za poučevanje na meščanskih šolah na višji pedagoški šoli.

S tem pa je zaprta pot marsikateremu sposobnemu in nadarjenemu osnovnošolskemu učitelju do mesta srezkega šolskega nadzorika in tudi za pridobitev meščanskošolskega izpita. Posebno oni z družino se ne bodo mogli poslužiti študija na višji pedagoški šoli.

Bati se je, da bo zaradi malega števila višjih pedagoških šol pričelo primanjkovati učiteljskega naraščaja za meščanske šole, na drugi strani, da se bodo posvečali študiju na višji pedagoški šoli ambiciozni ljudje, ki nikakor ne bodo

odgovarjali niti kot srezki šolski nadzorniki in tudi ne kot meščanskošolski učitelji.

Ker smatramo višjo pedagoško šolo za postulat, ki naj služi v prvi vrsti za višjo nadaljno izobrazbo vsemu nadarjenemu učiteljski ter da se odpravijo gornji kvarni vplivi zahteva učiteljsko:

1. Da se z zakonom o višji pedagoški šoli določa kot smoter v prvi vrsti obvezna nadaljna izobrazba učiteljskega in ne usposabljanje srezkih šolskih nadzorikov in meščanskošolskih učiteljev.

2. Za prehodno dobo naj se odpravi omejitve tako glede števila in starosti za sprejem ter naj se omogoči vsemu učiteljski posebanje višje pedagoške šole.

3. Tako naj se ustanovi tudi višja pedagoška šola pri univerzi v Ljubljani in tudi v drugih centrih države, da bode imelo učiteljsko čim širšo priliko za nadaljno izobrazbo.

4. Pedagoške šole naj se povzdignejo na stopnjo visokih šol enakim ostalim fakultetam in naj se ustanove pri njih tudi pedagoški in psihološki laboratoriji.

Učiteljska izobrazba.

Zahtevamo, da naj se učiteljska izobrazba temeljito reformira. Temeljita reforma učiteljske izobrazbe je predpogoj vsega reformiranja javne vzgoje in izobrazbe potom šole in učiteljskega dela izven šole.

Ker je zakon o učiteljski izobrazbi tudi vprašanje, ki zadeva osnovnošolsko učiteljsko, pozivamo vlado, da predloži projekt tega zakona tudi učiteljski v upogled, da izreče svoje mnenje pri uređitvi tega vprašanja.

Skrb države za nadaljno izobrazbo učiteljskega, ki je v projektu zakona o osnovnih šolah popolnoma opuščena, naj bo vsebovana v zakonu o učiteljski izobrazbi.

Moderna pedagoška stremjenja.

V svrhu študija modernih pedagoških stremljenj in napredka v šolstvu in v vzgojstvu naj vlada odpošlje sposobne učitelje iz vrst osnovnošolskega učiteljskega v inozemstvo, da prouči tamošnja izkustva in jih uporabi pri nas ter priredi sama državne tečaje v to svrhu.

V državi naj se ustanove poizkusne šole, poizkusni razredi in reformni poizkusni učni načrti, kjer bi se uporabilo nove metode in uređitev šolstva. Pri prosveti in upravi naj se osnuje poseben reformni oddelek za vodstvo te reforme.

Država naj ustanovi pedagoški inštitut, ki bi s podporo države izdajal pedagoška dela. Do ustanovitve tega inštituta naj da država stalno subvencijo Pedagoškemu knjiž. zboru v Zagrebu, Slovenski Šolski Matici v Ljubljani in Pedagoškemu društvu v Beogradu.

V oblasti naj se ustanove centralne pedagoške učiteljske knjižnice, ki bodo opremljene z vsemi modernimi pedagoškimi deli in bodo dostopne vsemu učiteljski dotične oblasti oziroma sreza.

Materijalne in pravne zahteve učiteljskega.

Vključ zakonitim določbam še niso izpolnjene vse materialne obveze države napram državnemu uradništvu, v tem pogledu izjavljamo:

učiteljskih v glavnih mestih enotni praktični (IV.) letnik, v katerega so se sprejemali do 20. septembra 1874 visokošolski, abiturijenti srednjih šol in dijaki z dobrim izprijčevalom 6, 7 realke, oziroma 8 gimnazije.

Revnim dijakom so se podelile državne štipendije z reverzom 6-letnega službovanja letno 400 K visokošolcem in abiturijentom, drugim pa 200—300 K, in sicer izplačanih od ravnatelja mesečno.

Vsled tega se je uvedel 1. oktobra 1874 v Gradcu, Ljubljani, Celovcu, Gorici enoletni pedagoški tečaj.

1. V zadevi materialnih in pravnih zadev učiteljskega zahtevamo, da se uveljavijo s šolskim zakonom vse one zahteve, ki so navedene v spomenici in izpreminjavalnih predlogih Poverjeništva UJU Ljubljana k projektu šolskega zakona.

Posebej poudarjamo:

2. Da država takoj izplača dolžno razliko od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. l.

3. Izpremeni naj se draginjska uredba tako, da se dovolijo polne draginjske doklade in stanarina poročenim učiteljem in naj se možnost ponovne take krivice onemogoči tudi s šolskim zakonom.

4. Z ozirom na silno podraženje stanovanj na podlagi novega stanovanjskega zakona, ki je zelo slabo zaščitil državno uradništvo, zahtevamo zvišanje stanarine v zmislu čl. 37. uradniškega zakona do časa, da se zgradijo za vse učiteljsko primerna naturalna stanovanja.

5. Zahtevamo, da se vštejejo vojna in kadrška leta po kraljevi uredbi tudi učiteljski v prečanskih krajih in da ministrstvo ne ukinja že pridobljenih priznanih pravic.

6. Protestiramo proti določilom predloženim finančnemu odboru, ki poslabšujejo uradniški zakon in pričakujemo od narodnih poslancev, da taka določila odklonijo.

Zahteve za upokojece.

Država še vedno zanemara svojo dolžnost do upokojencev. V tem pogledu zahtevamo:

1. Izda naj se zakon, po katerem se bodo prevedle kronске pokojnine na dinarske al pari.

2. Upokojencem naj se prizna stanarina, ki so jo prejimali po stari draginjski uredbi.

3. Dovolj naj se jim pravica do neomejenih legitimacij za vožnjo po železnici s 50% popustom in naj se izpremeni v tem pogledu pravilnik.

4. Uveljavijo naj se vprašanja, tičoč se staroupokojencev, ki jih vsebuje mednarodna konvencija, sklenjena 6. aprila 1921 v Rimu.

Organizacija kulturnega gibanja in narodno-prosvetno delo.

Kulturna in strokovna izobrazba članstva UJU bodi najtrdnjše in najtrajnejša podlaga naši organizaciji.

V tem pogledu naj prično okrajna učiteljska društva s kulturnim prerobjem učiteljskega, prirede naj se socialno izobraževalni tečaji za učiteljsko.

Narodno prosvetno delo naj se nadaljuje v začrtani in započeti smeri, da se vzgoji z mladino prosvetne delavce in ustvari teren za umevanje kulturnega in prosvetnega ter gospodarskega dela med narodom.

Knjižničar centralne knjižnice Poverjeništva UJU naj bo istočasno tajnik centralnega odseka za to gibanje.

Obmejno šolstvo.

Ponovno opozarjamo na veliko važnost obmejnega šolstva v nacionalnem in državno obrambnem oziru. V tem pogledu naj se s strani merodajnih faktorjev izvajajo resolucije od Poverjeništva

Z ozirom na različno predizobrazbo pripravnikov je bil učni načrt za to leto tako upeljan, da so bile ure za pedagoško, praktične vaje, poljedelstvo, gošlanje, petje in telovadbo pomnožene, a za realije znižane. Hospitacije in učni poskusi na vadnici in drugih šolah so bile tako urejene, da je vsak pripravek nastopil po 1—2-krat na teden.

V ta enoletni pedagoški tečaj je bilo sprejetih v Gradcu (za celo Štajersko) 11 Slovencev, 27 Nemcev = 38; v Ljubljani 17 Slovencev, 1 Nemec = 18; v Celovcu 7 Slovencev, 26 Nemcev = 32.

UJU sprejete na pokrajinski skupščini v Krškem leta 1924.

Sodelovanje pri izvenstanovskem tisku.

Pozivamo učiteljsko, da deluje tudi pri izvenstanovskem časopisju, ki je šolstvu in učiteljski naklonjeno. Posebno naj se brani v tem tisku napade na šolo in naj se seznanja javnost z zahtevami učiteljskega glede šolskih in stanovskih vprašanj. Kot odškodnino za obrambo šolstva in učiteljskega podpirajmo to časopisje tudi s poročili obče javnega, kulturnega, prosvetnega, gospodarskega in socialnega značaja, da se to časopisje lahko razširi in ukorenini med narodom.

Gospodarska organizacija.

Gospodarsko organizacijo moramo smatrati za temelj in predpogoj dobre stanovske organizacije; zato moramo naša stanovska gospodarska podjetja podpirati z vsemi moralnimi in materialnimi sredstvi.

Vzgoja stanovskega naraščaja.

Vzgoja stanovskega naraščaja naj se nadaljuje v zmislu resolucij, sprejetih na pokrajinski skupščini v Krškem.

V zmislu sklepa pokrajinske skupščine v Krškem naj prične Poverjeništvo izdajati kot prilogo »Učiteljskega Tovariša« enako »Prosveti« tudi organizacijsko glasilo za stanovski naraščaj.

Preostanek »Učiteljskega sklada« naj se razdeli odsekom za stanovski naraščaj v Mariboru in v Ljubljani, ki položita poverjeništvu obračun.

Uredi naj se vprašanje »Podpornega društva za učiteljske«.

Ustanovitev pravnega zastopstva za učiteljsko.

V Mariboru in v Ljubljani se ustanovita pravno obrambna odseka Poverjeništva, ki bodeta dajala pravno pomoč in nasvete članstvu in bodeta posredovala v takih zadevah pri šolski upravi in drugih oblastvih.

V to svrhu se izdelaj poseben pravilnik.

Izpolnitev organizacije.

Z ozirom na to, da so pravila UJU bila na zadnjih skupščinah izpremenjena, in se ne ujemajo več s poslovníkom Poverjeništva UJU Ljubljana, se mora poslovník izpremeniti.

Okrajna učiteljska društva naj do 1. decembra tekočega leta pošlejo Poverjeništvu UJU izpreminjavalne predloge k sedanjemu poslovníku. Poverjeništvo naj izdela tudi poslovnike za vse odseke, nadalje pravilnike za častni sod, nadzor in druge odbore po pravilih ter enoten načrt pravil in poslovnika za okrajna učiteljska društva, v katerem bodo vsebovane vse zahteve, ki jih zahtevajo pravila UJU in poslovník Poverjeništva od okrajnih društev.

Vse te načrte naj dobe okrajna učiteljska društva v razpravo.

Širji svet naj do Velike noči 1926 odobri končne spremembe teh poslovníkov, ki se predložijo prihodnji pokrajinski skupščini.

Na podlagi tega temelja naj se preide potem k notranji duhovni reorganizaciji organiziranih vrst.

Zrelostni izpiti so se delali junija in prvo polovico julija 1875 pod predsedstvom deželnega šolskega nadzorika.* Slovenci na učiteljski v Gradcu smo imeli ves pouk in praktične nastope v nemščini.

V svrhu upeljave v slov. specialno mteodiko je bil v juniju 1875. od višjega šolskega sveta poklican v Gradec mariborski vadniški učitelj Iv. Miklošič, ki nam je pred poukom prednašal o svojih

* Vprašanja je prinesel »Slov. Učitelj« 1. 1875., šte. 14., str. 217.

LISTEK.

Ob petdesetletnici IV. letnikov.

Minister za vere in pouk je z odlokom 1. avgusta 1871, št. 8071 določil, da učiteljski v I. 1872.—74. maturirajo v III. letniku in šele I. 1876. v IV. letu, torej I. 1875. prestopijo učiteljski pripravniki v IV. letnik in bi to leto ne bilo rednih zrelostnih izpitov.

Zaradi pomanjkanja učiteljskega pa je minister vere in pouka I. 1874. uvedel na